

JMENOVÁNÍ OSOB V KRONICE

Je tomu již 18 let, co jsem byl jmenován kronikářem naší obce Morašice u Znojma. Stalo se tak v roce 1994. Za ta léta praxe jsem se setkal s mnoha kolegy a vyměnili jsme si mnoho zajímavých poznatků a získal mnoho cenných zkušeností. Když se ohlédnu zpět, tak za sebou vidím kus plodné práce, která mě obohatila. Dělán ji stále s chutí, rád a neváhám pro ni obětovat spoustu volného času. Není to jen moje zkušenost z nabyté praxe. Většina kronikářů hovoří podobně.

Ze statistik okresu je známo, že kronikáři po pár letech od této činnosti upouštějí, mnozí již po roce, či dvou. Na ty, kteří zaznamenávají historii obce více jak 15 let, nám vystačí prsty jedné ruky a já jsem rád, že k této hrstce vyvolených patřím. Ti, kteří píší do různých novin, bádají v archivech a píší slohové elaboráty, je ještě méně

V poslední době vyvstala otázka, zda kronikář může do kroniky zapsat jména určité osoby. Na základě žádosti na objasnění této otázky uvádím následující informace.

Již v roce 2008 jsem napsal dopis na níže uvedený úřad, abych měl jistotu, zda postupuji správně. Neinformoval jsem se u kovářička, ale jak se říká, přímo u kováře a to na Úřadě pro ochranu osobních údajů sídlící v Praze. Zmíněný úřad mi vyšel velice vstřícně a komentoval navíc i problematiku související se zákonem o kronikách zcela vyčerpávajícím způsobem.

Na **ÚŘAD PRO OCHRANU OSOBNÍCH ÚDAJŮ** jsem na oddělení stížností a konzultací zaslal osobní dopis a v něm nastolil následující dotazy:

Cituji:

„Prosím Vás o písemnou informaci, jaké konkrétní údaje o určité osobě a v jaké souvislosti mohu v kronice naší obce jako kronikář uvádět? Dále by mě zajímalo, jestli se na osobní údaje osob zapsaných do kroniky může vztáhnout odstavec (4) zákona 101/2000 Sb., který praví:

Tento zákon se nevztahuje na nahodilé shromáždění osobních údajů, pokud tyto údaje nejsou dále zpracovávány.“

ÚŘAD PRO OCHRANU OSOBNÍCH ÚDAJŮ mi na mé dotazy obratem odpověděl. Uvedu vždy určitý odstavec a pod ním uvedu komentář. Stanovisko úřadu na mé výše uvedené dotazy je následující:

STANOVISKO ÚŘADU PRO OCHRANU OSOBNÍCH ÚDAJŮ

Vážený pane,

k Vaší žádosti, obdržené dne 13. února 2008, týkající se zápisu osobních údajů do obecní kroniky, vedené podle zákona č.132/2006 Sb., o kronikách obcí, (dále jen "zákon o kronikách obcí"), Vám sdělujeme:

Podle § 1 zákona o kronikách obcí každá obec vede kroniku obce (dále jen "kronika"), do níž se zaznamenávají zprávy o důležitých a pamětihodných událostech v obci pro informaci i poučení budoucím generacím. Je nepochybné, že tyto chronologicky zapisované zprávy i příloha kroniky, která podle § 2 odst. 2 obsahuje písemné, obrazové nebo zvukové dokumenty doplňující zápis v kronice, obsahují v nezbytně nutném rozsahu i údaje o osobách, které se událostí obce zúčastnily. O obsahu zápisu rozhoduje podle § 3 obec. Jako důležitou událost hodnou zaznamenání může obec posoudit případně i událost týkající se soukromého života určité osoby, například sňatek v obci známé osoby, narození dítěte v její rodině, významné

životní jubileum i úmrtí takové osoby, případně veřejně známé okolnosti s těmito událostmi spojené apod. Zápis v kronice o takové události ale nemůže rozsahem uváděných osobních údajů zasahovat do soukromého života těchto osob nepřiměřeným způsobem.

Komentář kronikáře:

Obec si jeden rok zápis bez jmen vymínila. Jména jsem ze zápisu odstranil. Jako kronikář jsem si vypomohl popisnými čísly domů, nebo například obraty jako občan bydlící v č. XX, nebo prvorozený syn bydlící na čísle XX, rozvedená dcera občana bydlícího na čísle XX, nebo výrazy jako švagr místostarosty, nebo např. občan bydlící druhý dům vpravo při silnici vedoucí ze Želetic apod. Obec nakonec od tohoto způsobu zápisu zcela logicky upustila. Zaznamenaný zápis v kronice bez jmen kroniku ochudí a text velmi znehodnotí a zneřehlední.

STANOVISKO ÚŘADU PRO OCHRANU OSOBNÍCH ÚDAJŮ

V kronice mohou být uváděna jména a příjmení účastníků událostí pozitivních i politováníhodných. Pokud to odpovídá povaze informace, lze v některých případech, ale ne vždy, uvést i bydliště nebo datum narození těchto osob. Při takovém postupu nejde o operace prováděné s osobními údaji systematicky, ve smyslu § 4 písmo e) zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon o ochraně osobních údajů"). Do rozporu s tímto zákonem se tak nedostanete.

Komentář kronikáře:

Z uvedeného je zřejmé, že každý kronikář může tedy jmenovat osoby v souvislosti s pozitivními i politováníhodnými událostmi. Pokud dojde v obci k určité události, pak je to děj nahodilý, který nese život a který se neopakuje a osoba která se ho zúčastní, může být v kronice jmenována. Problémy ve jmenování se týkají hlavně větších měst, kdy kronikář občany nezná a potřebuje jméno vyhledat v seznamu osob. Na vesnici se známe každý s každým jmenovitě. Občas se mi stane, že jméno a příjmení neuvedu správně a dotaz na správnost napsání jednoho jména, či několika jmen v souvislosti s různými ději, není systematická práce s osobními údaji.

STANOVISKO ÚŘADU PRO OCHRANU OSOBNÍCH ÚDAJŮ

Současně by však měla být splněna podmínka § 1 zákona o kronikách obcí, kde se píše, že do kroniky se zaznamenávají zprávy ("pro informaci i poučení budoucím generacím"). V tom může sehrát jistou roli i velikost obce a počet jejích obyvatel. Pokud by se kronika stala „pranířem“ všech prohřešků obyvatel obce, musela by obec čelit i případným žalobám občanů na ochranu osobnosti.

Komentář kronikáře:

Kronika se podle § 1 zákona č.132/2006 Sb., o kronikách obcí, píše ne pro žijící, ale až pro budoucí generace.

Pozitivní skutky jsou nám obvykle vzorem, politováníhodné naopak poučením. Co je pro informaci a co pro poučení je záležitostí kronikáře a příslušné obce. Doplnky zápisů se podle § 4 dávají pouze písemně. Do kroniky zapisuji každoročně kolem 50 až 60 kapitol a podkapitol. Když z tohoto počtu do jedné kapitoly zaznamenám politováníhodnou zprávou a jmenuji konkrétní osobu, tak je to mizivé procento mezi zprávami pozitivními a rozhodně to nikdo nemůže pokládat za to, že (cituji) „by se kronika stala „pranířem“ všech prohřešků obyvatel obce“.

Vzhledem k tomu, že kronika je archiválíí I. kategorie a podle §37 zákona 499/2004 odst. 1, Sb, o archivnictví a spisové službě se do ní smí nahlížet až po 30 letech, tak již tento časový úsek dává dostatečnou záruku na ochranu osobních údajů v kronice jmenovaných osob.

Jakýkoliv únik informací jmen a příjmení z konceptu či samotného čistopisu zápisu do kroniky ať už se jedná o ústní vyřazení, či okopírování konceptu zápisu, nebo čistopisu nepovolanou osobou je porušením zákona a tudíž trestným činem, na který pamatuje sazebník trestů. Jako kronikář jsem dříve koncept zastupitelům pouze četl. Pak si předešlé zastupitelé vymínili, že ho mám vytisknout. Od té doby předkládám zastupitelstvu pouze jeden vytištěný koncept, který se na řádné schůzi v připomínkovém řízení schvaluje. Nikde jinde ho jako kronikář nezveřejňuji a podle zákona ani nesmím a nikomu jména zapsaná v kronice také neprozrazuji. Pokud se některá jména zapsaná v kronice na veřejnost přesto dostanou, pak by dotyčná osoba musela nejprve zdůvodnit, jak se k této informaci dostala, proč ji vynesla na veřejnost a sama by nejprve čelila obvinění pro porušení archivního zákona. To samé by se týkalo i v případě zažalování obce ohledně jmen v zápisu, kdy by žalobce musel nejprve uvést, kdo mu takový údaj poskytl a do konfliktu se zákonem by tak zatáhl i jinou osobu z řad zastupitelstva, neboť nikdo jiný ke konceptu nemá podle zákona přístup.

STANOVISKO ÚŘADU PRO OCHRANU OSOBNÍCH ÚDAJŮ

Zákon o kronikách obcí nepředpokládá, že v kronice budou uváděny jakékoli soupisy místních občanů, které jsou zpracováním osobních údajů ve smyslu § 4 písmo e) zákona o ochraně osobních údajů. Pro zařazení takového soupisu rozsahu údajů jméno a příjmení, přesná adresa bydliště, případně datum nebo rok narození a další osobní údaje, např. soupisu jubilantů v určitém roce nebo soupisů osob, které se přistěhovaly nebo odstěhovaly, je proto třeba získat souhlas těchto subjektů údajů podle § 5 odst. 2 a splnit oznamovací povinnost podle § 16 zákona o ochraně osobních údajů. V případě soupisu nově narozených dětí je třeba získat souhlas jejich zákonných zástupců. Pokud by však bylo v kronice uvedeno několik jmen v určitém roce narozených dětí, bez přesné adresy bydliště a dalších údajů, byl by takový zápis i bez prokazatelného souhlasu zákonných zástupců dětí přípustný, i když jde o osoby identifikovatelné. Tato míra anonymizace minimalizuje nebezpečí neoprávněného zasahování do soukromého života. Úřadu nepřísluší vyjadřovat se k otázce autorských práv v souvislosti s vedením kroniky.

Komentář kronikáře:

V kronice téměř každoročně uvádím jubilanty, narozené děti, odstěhované i přistěhované občany jmenovitě bez přesné adresy a dalších údajů. Jedná se vždy jen o několik jmen a zákon takto neporušuji.

STANOVISKO ÚŘADU PRO OCHRANU OSOBNÍCH ÚDAJŮ

Získat souhlas subjektů údajů ani splnění oznamovací povinnosti při zařazení soupisu osob do kroniky by však nebylo nutné při splnění výjimek podle § 5 odst. 2 písmo d) a § 18 odst. 1 písmo a) zákona o ochraně osobních údajů, tedy pokud by šlo např. o výčet v obci působících podnikajících fyzických osob, pokud by tento výčet obsahoval pouze údaje již oprávněně zveřejněné ve veřejné části živnostenského rejstříku podle § 60 odst. 3. zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů. Ustanovení § 5 odst. 2 písmo d) zákona o ochraně osobních údajů však dále stanoví, že při zpracování oprávněně zveřejněných osobních údajů v souladu se zvláštním právním předpisem, prováděném bez souhlasu subjektu údajů, není dotčeno právo na ochranu soukromého a osobního života subjektu údajů. Nelze proto bez souhlasu subjektů údajů zařazovat do kroniky soupisy majitelů nemovitostí s popisnými čísly těchto nemovitostí, přestože jsou tyto údaje veřejně přístupné v katastru nemovitostí.

Souhlas subjektů údajů by nebyl nutný při splnění výjimky podle § 5 odst. 2 písmo f) zákon o ochraně osobních údajů, tedy např. pro zařazení seznamu zastupitelů obce v rozsahu jméno a

příjmení zastupitelé a dále pouze osobní údaje, které vypovídají o jeho veřejné anebo úřední činnosti, o jeho funkčním nebo pracovním zařazení.

Vzhledem k tomu, že povinnost získat souhlas subjektu údajů je vztažena pouze k žijícím osobám, není zařazení soupisů zemřelých osob do kroniky obce bez souhlasu blízkých osob zemřelých porušením zákona o ochraně osobních údajů. Blízkým osobám zemřelých však přísluší uplatňovat právo na ochranu jejich osobnosti podle § 15 občanského zákoníku.

Je tedy zřejmé, že režimu zákona o ochraně osobních údajů podléhají především statistické přehledy o místních občanech uvedené, v kronice, pokud tato statistika není anonymní

Komentář kronikáře:

Závěr odstavce hovoří zcela jasně. Do kroniky mohou bez svolení, za dodržení výše uvedených podmínek, uvádět podnikatele, živnostníky, seznam členů zastupitelstva a soupis zemřelých osob. Režimu zákona o ochraně osobních údajů podléhají především statistické přehledy občanů.

STANOVISKO ÚŘADU PRO OCHRANU OSOBNÍCH ÚDAJŮ

Pokud jde o vedení a uložení kroniky, zákon o kronikách obcí v § 2 odst. 2 stanoví, že kronika je vedena jako ručně psaná kniha s číslovanými listy nebo v elektronické podobě s následným tiskem číslovaných listů po uzavření každého kalendářního roku na trvanlivém papíře určeném pro dokumenty, které se zajistí vazbou. Zákon tedy umožňuje vedení kroniky v elektronické podobě, nepředpokládá však její zveřejňování na webových stránkách obce. V § 2 odst. 3 citovaného zákona je stanoveno, že obec zabezpečí kroniku proti ztrátě, poškození a neoprávněnému přístupu.

Podmínky pro zpřístupňování kroniky stanoví zákon o kronikách obcí v § 4 jako nahlížení: Do kroniky může každý nahlédnout ve vymezené době na obecním úřadě; pokud je nahlížení umožněno do kroniky ručně psané nebo do kroniky v podobě tištěné vázané papírové knihy s číslovanými listy, děje se tak pouze pod dohledem kronikáře.

To v praxi znamená, že pokud kronika obsahuje výše popisované soupisy místních občanů, k jejichž zpracování v kronice bylo nutné získat souhlas subjektů údajů, je nutný jejich souhlas i ke zpřístupňování osobních údajů pořizováním výpisů, opisů nebo kopií takového soupisu nebo k jeho zveřejňování jako zákonem nestanovené součásti kroniky na webových stránkách obce.

Je třeba poznamenat, že pokud obecní kroniky v dávných dobách obsahovaly soupisy místních obyvatel, bylo tomu tak proto, že o nich obce jiné evidence nevedly. V současné době vede obec evidence svých občanů podle jiných právních předpisů, jejich vedení v kronice proto není nezbytné.

Podle § 4 zákona č.133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel), ve znění pozdějších předpisů, je obecní úřad obce s rozšířenou působností v zákonem stanoveném rozsahu uživatelem údajů z informačního systému evidence obyvatel o obyvatelích, kteří se přihlásili k trvalému pobytu nebo mají podle zvláštních právních předpisů povolen pobyt ve správním obvodu příslušného obecního úřadu obce s rozšířenou působností. Údaje, jichž je uživatelem, může obecní úřad obce s rozšířenou působností využívat jen, jsou-li nezbytné pro výkon jeho působnosti.

Z tohoto ustanovení je třeba vycházet při posuzování legitimacy získávání osobních údajů z evidence obyvatel pro kroniku obce. Pro zápis o důležité nebo pamětihodné události obce může být v některých případech nezbytné ověřit přesnost určitého údaje v evidenci obyvatel nebo takový údaj z této evidence získat. Vzhledem k výše uvedenému však nelze předpokládat

nezbytnost shromažďování osobních údajů ve smyslu § 4 písmo f) zákona o ochraně osobních údajů z evidence obyvatel, tedy jako systematického postupu s cílem dalšího zpracování těchto osobních údajů v kronice obce.

Komentář kronikáře:

Zákon o kronikách obcí v § 4 stanovuje, že kronika může být zpřístupněna pouze k nahlížení. Vzhledem k tomu, že kronika obce Morašice díl II. má číslované listy, tak k nahlédnutí smí dojít pouze za dozoru kronikáře. Nahlížením se však nerozumí bádání, což je pročitání a studium zápisů v kronice. K tomu slouží příslušné archivy.

Vzhledem k tomu, že kroniky patří do archiválií I. kategorie, do níž náleží např. národní kulturní památky, archiválie vzniklé do roku 1526 apod., tak se na ní vztahují velice přísná opatření. K nahlížení, nikoliv k bádání, jsou podle §37 zákona 499/2004 odst. 1, Sb., přístupné archiválie starší 30 let. Pokud jsou v ní záznamy o žijících osobách, tak podle §37 zákona 499/2004 odst. 2, Sb., musí dotýčný získat souhlas všech osob.

Ve své kronikářské praxi si ověřuji správnost zapsaných jmen, či potřebu získat jména přistěhovalých a odstěhovaných. Údaje dále neshromažďuji a používám je výlučně jen pro záznam v příslušném kalendářním roce. Nelze to tedy brát jako systematickou činnost s osobními údaji.

Tolik z dopisu, který mi zaslali vedoucí oddělení stížností a konzultací Úřadu pro ochranu osobních údajů.